

Gulyás Gergely nyílt levele

Tisztelt Scheppelle Professor!

Meghallgatva Önt élőben a Helsinki Bizottság közelmúltbéli Magyarországról szóló meghallgatásán, és olvasva utána kiadott hosszú nyilatkozatát, válaszolnom kell megalapozatlan állításaira és ténybeli tévedéseire, mert a tudományos élet szabadsága – amit messzemenőig tiszteletben tartok – nem egyenlő azzal, hogy valaki függetleníti magát a tényektől.

Meglepett, hogy miután a szocialista-liberális kormány alatt részben az Alkotmány-előkészítő bizottság tanácsadójaként négy évet töltött Magyarországon és elmerült a magyar politika szövevényes részleteiben, mégis ordító hibák csúsznak a magyarországi alkotmányos változásokról szóló írásaiba. Azt kell mondanom, ez nemcsak a nyilvánosság, de az olyan jól tájékozott véleményvezérek számára is félrevezető, mint Paul Krugman, aki ha tudatában lenne e torzítások mértékének, biztosan kifogásolná, hogy ilyen módon felhasználja őt.

Tudom, hogy Magyarország újonnan elfogadott Alaptörvénye nem felel meg az ízlésének. Ennek okai részben lehetnek szakmaiak, de én úgy látom, többnyire személyesek és politikaiak. A Parlament szándéka az új alkotmány megalkotásával az volt, hogy kifejezze magyarok millióinak akaratát, akik a törvényhozás tagjait megválasztották. A választások előtt Orbán Viktor a közszolgálati televízióban és különféle nyilvános rendezvényeken többször megismételte, hogy Magyarországnak új, állandó alkotmányra van szüksége, olyan tiszteletreméltó alkotmányra, amely kifejezi a nemzet egységét. Őszintén szólva meglep, hogy tagadja ezt a tényt. Ennél is meglepőbb, hogy Ön a magyar kormány példátlan felhatalmazását és a korábbi választási törvény arányosságát továbbra is valamiféle tisztességtelen előnynek tartja, amire a Fidesz a 2010-es választásokon tett szert. Engedje meg, hogy néhány kérdést tisztázzak.

A Fidesz–KDNP lista 2010-ben 2,7 millió szavazatot kapott. Egyetlen másik pártlista sem kapott ennyi szavazatot az elmúlt 22 évben. Másodszor, ha úgy gondolja, hogy a Fidesz indokolatlan előnyhöz jutott azáltal, hogy a mandátumok 68%-át nyerte el a szavazatok 53%-ával, mit mondana a Szocialista Párt 1994-es győzelméről, amikor az a szavazatoknak csak 33%-át, de a parlamenti mandátumoknak 54%-át nyerte el? 1990 óta hat demokratikus választásra került sor, de nem emlékszem arra, hogy egyetlen felelős megfigyelő is komoly aggodalmainak adott volna hangot az eredményeket illetően. Vitathatnánk – és megtettük –, hogy ez a rendszer felülvizsgálatra szorul-e 20 évvel kialakulása után. Ez egy jogos felvetés. De a kormány legitimitásának visszamenőleges megkérdőjelezését visszautasítom.

Ám először vizsgáljuk meg azt a kérdést, hogy az alkotmányt „titokban írták” és azt az állítását, amely szerint „sem az ellenzéki pártok, sem civil szervezetek, sem a közvélemény semmilyen befolyást nem gyakorolt az alkotmányozás folyamatára”. Az igazság az, hogy az Alaptörvény kidolgozásának folyamata nyilvános volt, amelyet Ön személyesen is nyomon követhetett volna – másokkal együtt, akik ezt meg is tették – a bizottság nyilvános ülésein való részvétellel vagy az Alkotmány-előkészítő bizottság honlapján keresztül, amely nyilvánosságra hozta a civil szervezetektől és másoktól (országgyűlési biztosoktól, országos önkormányzattal rendelkező nemzetiségektől, a tudományos szférából, magánszemélyektől, egyházaktól, környezetvédő szervezetektől, stb.) érkezett közel kétszáz írásos beadványt. Az előkészítő bizottság minden egyes pártot felhívott, hogy kérje fel az általuk megfelelőnek tartott civil szervezeteket véleménynyilvánításra. Minden egyes párt élt is ezzel a lehetőséggel, és végül több mint ötven nonprofit szervezet, egyén és közhivatalt ellátó személy nyújtotta be a véleményét, valamint több mint száznegyven további javaslat érkezett be önkéntes alapon. Ezen túlmenően minden magyarországi állampolgár kapott egy kérdőívet az abban a szakaszban még eldöntetlen, az ország ügyei szempontjából kulcsfontosságú

kérdésekről (pl. a fiatalkorúak szavazati joga, a család védelme, a határon túli magyarokra vonatkozó kérdés, az ország természeti erőforrásainak védelme, stb.). Közel egymillióan küldték vissza az ívet véleményükkel. Válaszaikat a végleges tervezet kialakításakor figyelembe vettük. Minden egyes parlamenti párt frakciója és minden független képviselő felkérést kapott arra, hogy nyújtsa be alkotmánytervezetét, de ilyen tervezetet csak a kormánypártok – a Fidesz és a KDNP – és egy független képviselő, Szili Katalin (a Parlament volt szocialista házelnöke) nyújtott be. Sajnos az ellenzéki pártok úgy döntöttek, hogy politikai okból kivonulnak a bizottság munkájából, valószínűleg abban bízva, hogy ez az egész folyamat legitimitását aláássa majd. Más szóval megtagadták, hogy hozzájáruljanak a nemzet első demokratikusan elfogadott alkotmányához. Rendkívül tisztességtelennek tartom a Fidesz hibáztatását az ellenzék viselkedéséért.

Másodszor, Ön igyekszik amellel érvelni, hogy „a módosított új alkotmány szerint egyetlen intézménynek sincs joga az egypárti kormány számos fontos jogkörének ellensúlyozására”. Később azonban amellel érvel, hogy egy kormányváltás valószínűtlen bekövetkezése esetén az állítólag Fideszhez hű ombudsman, Médiatanács, Országos Bírói Hivatal, Kúria, Alkotmánybíróság, Nemzeti Bank, stb. lehetlenné tenné az új szocialista vagy liberális kormány részére, hogy végezze a dolgát. Félretéve indokolatlan megjegyzését, hogy Magyarország „egypárti” állam, hogyan lehetnének ezek a közhivatalok hirtelen olyan erősek jövőre, ha ma nem azok? Most akkor van vagy nincs erejük ahhoz, hogy korlátozzák a kormányt? Vagy azt állítja, hogy e hivatalok viselői egyikében sincs semmi szakmaiság, méltóság, vagy erkölcs?

Jogtudósként bizonyára tisztában van az „egypárti kormány” és a két párt által vezetett kormány közötti különbséggel. Magyarországon az utóbbi a helyzet. Lehet, hogy a Fidesz és a KDNP hasonló politikai alapelveket vall, de független pártvezetésük és önálló politikai platformjuk van. A kereszténydemokrata választópolgárok iránti tiszteletből ezért tisztelettel kérem Önt, hogy ne alkalmazzon valótlan minősítést a kormánnyal kapcsolatban!

Harmadszor, a negyedik módosítással kapcsolatban azt mondja, hogy az „konkrétan visszaállítja szinte az összes olyan, a Fidesz-kormány által hozott, vitatott, új törvényt, amit az Alkotmánybíróság elkaszált”. Biztos vagyok benne, hogy olvasta mindazt a több száz oldalt, amely az AB idevonatkozó döntéseihez kapcsolódik, a jogi magyarázatokat, a részletes jogi érveket, ezért még inkább zavarba ejtő, hogy még ezek után is figyelmen kívül hagyja a tényeket. A bíróság majdnem minden komolyabb döntése, amelyre Ön hivatkozik (egyházügyi törvény, átmeneti rendelkezések, közterületek használata, stb.), kifejezetten felhatalmazta a Parlamentet, hogy hozzon törvényeket annak érdekében, hogy az általa megadott irányelveket követve tisztázza a jogi helyzetet és töltsen be a megsemmisített rendelkezések nyomán keletkezett joghézagot. A Parlamentnek alkotmányos kötelezettsége volt arra, hogy újraszabályozza ezen kérdéseket, különben egy olyan *ex lex* helyzetet teremtett volna, ami teljes jogbizonytalanságot eredményezett volna. Az a tény, hogy a Parlament úgy döntött, hogy ezen fontos szociális kérdések alapelveit az Alaptörvénybe emeli, csupán elvi döntés kérdése. Ugyanolyan elvi döntés ez, mint az, hogy a kaliforniaiak a gépjárművek forgalmi adóját, az arizonaiak az állami bányafelügyeleti hivatal viselését, az alaszkaiak a halászati és a hajózási jogokat, a georgiaiak a lottó és a bingó szerencsejátékokat, a floridaiak a vemhes sertések kegyetlen és embertelen tartását állami alkotmányaikban szabályozzák.

Negyedszer, folyamatosan visszautal az *actio popularis* intézményére, amely alapján bármely magyar állampolgár jogorvoslati kérelmet nyújthatott be az Alkotmánybírósághoz bármilyen törvénnyel kapcsolatban, még akkor is, ha az adott törvény őt egyáltalán nem érintette, mintha ez lenne a bíróság hatalmának valamiféle lakmusz-tesztje. Én megértem, hogy néhányan nagy becsben tartják ezt az intézményt, és ezt teljességgel el is fogadom, de az Alkotmánybíróság saját maga kérte e gyakorlat megszüntetését. Idézem az Alkotmánybíróság elnökének a

levelét, melyet az előkészítő bizottsághoz intézett: „A szabályozás egyértelműbb lenne, ha az Alkotmányban nem szerepelne az *actio popularis* lehetősége, a kérelmezők körét törvény határozná meg, a kérelmezést pedig jogi érdekhez kötné.”

Ötödször, azt írja, hogy „az Országos Bírói Hivatal elnökének megadni azt a jogot, hogy a rendes bírósági eljárás keretein kívül saját hatáskörben dönthessen arról, melyik bíróság tárgyaljon egy adott ügyet, sokak számára – ideértve engem is – a jogállamiság végét jelenti Magyarországon.” Visszafogottabban. Ennek az igen merész állításnak a megfogalmazásakor elfelejti megemlíteni, hogy egy bírósági ügy áthelyezése csak abban az esetben kezdődhet meg, ha azt az ügyet eredetileg tárgyaló bíróság kezdeményezi. Ez nem egy fentről lefelé, hanem egy letről felfelé végbemenő folyamat. Továbbá, az új alkotmányos rendelkezés szerint nem egyedülálló ügyek, hanem csak ügycsoportok – melyek sarkalatos törvény által kerülnek meghatározásra – helyezhetők át más bíróságra.

Azt is elfelejtette megemlíteni, hogy az Országos Bírói Hivatal vezetője csak akkor dönthet az ügyek áthelyezése mellett, ha a 15 tagú Országos Bírói Tanács ilyen ajánlást fogalmaz meg, és ha a felek elégedetlenek a döntéssel, akkor van fellebbezési lehetőségük. Mellesleg, ez a rendelkezés annak a bírósági törvénynek a része, amely az Egyesült Államok és az Európai Unió szakmai ajánlásait figyelembe véve módosult. A magyar bíróságokra tavaly beérkezett, több mint egymillió új ügyből csupán 41 ügyet helyeztek át, közülük is 31 gazdasági ügy volt. Ennek oka, hogy a legtöbb gazdasági ügy a budapesti bíróságok hatáskörébe esik, amelyek az ilyen ügyek 78 %-át tárgyalják. Ez egy olyan hatalmas ügyteher, amely magyarázat is arra, miért fordult elő oly gyakran, hogy az ilyen ügyek tárgyalása 3-5 évig vagy annál is tovább húzódott. Összehasonlításképp, a tavaly áthelyezett ügyek felében még abban az évben döntés született, a másik felét pedig olyan bíróságok kapták meg, amelyek hasonló típusú ügyekkel, hasonló ügyszakban, kevésbé leterheltek voltak – egy apróság, amelyet szintén elfelejtett figyelembe venni, mikor statisztikáját bemutatta.

Hatodszor, Ön súlyos hibát követ el, amikor a Költségvetési Tanáccsal kapcsolatban azt mondja: „joga van megvétózni minden olyan jövőbeli költségvetést, amely növeli az államadósságot”. A jelenlegi szabályozás az adósság relatív, GDP-hez viszonyított arányára utal, ami teljesen más, mint az adósság nominális növekedése, mert ha a gazdaság normál ütemben növekszik, ez a cikkely nem akadályozza meg az államadósság növekedését. Egyébként az EU új költségvetési keretprogramja is kimondja, hogy, ha az államadósság meghaladja a GDP 60%-át, és az adósság 1/20-ad részét kitevő, éves adósságcsökkentési cél három éven keresztül nem teljesül, akkor az adott ország túlzottdeficit-eljárás alá vonható. Egy gazdasági válság közepén ne rójuk fel a Parlamentnek, hogy megteremti a lehetőséget az olyan költségvetés megvétózására, amely folytatná a magyarok következő generációinak csődhelyzetbe taszítását.

Természetesen nem tudok kitérni az összes kérdésre, amelyet hosszú okfejtésében taglal, éppen ezért csatolok ehhez a levélhez egy technikai megjegyzést, amely megmagyarázza a módosítás főbb részeivel kapcsolatos jogi érvelést és azok háttérét, amelyet reményeim szerint ugyanolyan alaposan tanulmányoz majd, ahogy más forrásokat is.

Tisztelt Scheppele Asszony!

Azon folyamatos erőfeszítései, hogy Magyarországot egy zsarnoki “Frankensteinként” fesse le, azt a gyanút keltik bennem, hogy tudományos értekezéseit személyes, politikai, vagy más megfontolások hatják át. Természetesen szabadon, kénye-kedve szerint értelmezhet minden magyarországi eseményt, de el kell fogadnia, hogy a szabadon megválasztott országgyűlés által képviselt magyar emberek azok, akik végső soron saját ügyeik – értékeik és hagyományaik – döntőbírái. Ez egy olyan alapelv, amelyért nagyon keményen megharcoltunk, és amelyet a jövőben is meg fogunk védeni.

A tények elferdítésén alapuló Magyarország elleni kampánya, valamint a megalapozatlan vélemények ismételtetése nem fognak minket elriasztani attól, hogy azt tegyük, ami szerintünk jó Magyarországnak és a magyar embereknek, akik nekünk a cselekvésre felhatalmazást adtak.

Gulyás Gergely,

a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség országgyűlési képviselője